

24 september 2020
Auteur: Lotte Kamphuis

3VRAAGT: KLIMAAT

Samenvatting

Minder Netflixen voor het klimaat? No way zeggen veel jongeren

Energie besparen door minder te bingewatchen of niet meer voor alles in je leven eerst een YouTube-tutorial te bekijken. De meeste jongeren zien dat niet zitten. Zes op de tien (61 procent) zijn niet bereid om minder films, series of video's te streamen voor het klimaat. Dat blijkt uit onderzoek van 3Vraagt.

Niet alleen willen de jongeren niet inleveren op hun ontspanning en vermaak, ze vinden vooral dat streamingdiensten zelf moeten investeren in het vergroenen van datacenters. Voor het streamen van films, series en video's is een enorme hoeveelheid data-opslag nodig en dat kost veel energie. Daarbij heeft het produceren van apparaten om op te kijken, zoals laptops en smartphones, ook een grote impact op het milieu.

Minder vliegen, korter douchen en vintage kopen

Jongeren zijn wel bereid om andere maatregelen te nemen voor het milieu en klimaat. Zo zegt de helft de fiets of het ov te gebruiken in plaats van een auto (56 procent), het gebruik van single use plastic als rietjes en flesjes te beperken (55 procent), weinig spullen te kopen (53 procent) of, ook buiten coronatijd, zelden tot nooit in het vliegtuig te stappen (50 procent).

Over sommige aanpassingen zijn jongeren verdeeld. Zo zegt 38 procent weinig of geen vlees te eten, terwijl een gelijke groep (38 procent) absoluut niet van plan is om hun biefstukje te laten staan. En waar vier op de tien (43 procent) al letten op maximaal 5 minuten douchen per dag, wil een bijna even groot percentage (38 procent) langer onder de warme waterstralen blijven staan.

Vaker tweedehands in plaats van nieuwe kleding kopen is al helemaal weinig populair, de meerderheid (59 procent) piekert daar niet over.

Klimaatbewust leven

Over het algemeen vinden de meeste deelnemers (61 procent) dat ze klimaatbewust leven. Zo zegt iemand: *"Ik probeer zo min mogelijk energie te verspillen, recycle me suf,*

koop geen spullen in Chinese webshops en ooit wil ik een huis met zonnepanelen."

Vier op tien jongeren (38 procent) zouden zichzelf niet als klimaatbewust bestempelen. Een deel vindt dat ze meer hun best kunnen met het oog op het klimaat: *"Ik zou minder vlees kunnen eten of minder vaak op reis gaan, maar dat vind ik echt héél moeilijk. En soms zijn de alternatieven ook duurder."* Anderen vinden het niet nodig om hun levensstijl aan te passen: *"Ik doe helemaal niks en ga ook niks doen."*

Zorgen over toekomst

Volgens zeven op de tien jongeren in het onderzoek (72 procent) is wereldwijde klimaatverandering een probleem. 62 procent maakt zich hier zorgen om. Vooral als het gaat over de gevolgen van extreem weer, stijgende zeespiegel en het uitputten van natuurlijke bronnen. Een grote groep jongeren vraagt zich af hoe leefbaar onze planeet in de toekomst zal zijn voor mens, dier en natuur.

Een deelnemer: *"Ik maak me zorgen omdat het duidelijk is dat de aarde dagelijks wordt vernietigd en er geen grote veranderingen lijken te komen. Sommige dingen kunnen nu al niet meer teruggedraaid worden: het kappen van de oerbossen, verliezen van biodiversiteit, de gevolgen van natuurrampen en ga zo maar door."*

Verbeter de wereld, begin bij jezelf

Tweederde (67 procent) denkt dat een verandering in menselijk gedrag het opwarmen van de aarde kan verminderen. Jongeren leggen de verantwoordelijkheid hiervoor als eerste bij grote bedrijven en de overheid, gevolgd door burgers zelf.

"De grootste winst valt te behalen bij de meest vervuilende bedrijven. Overheden zouden hier bovenop moeten zitten, zij gaan over de regelgeving", schrijft iemand. En een ander: *"Iets met verbeter de wereld, begin bij jezelf. Bedrijven en de overheid bestaan ook gewoon uit burgers. We zijn samen verantwoordelijk voor het achterlaten van een leefbare wereld voor volgende generaties. Iedereen kan z'n steentje bijdragen."*

Klimaatverandering

Zorgen over klimaatverandering

In hoeverre is de wereldwijde klimaatverandering volgens jou een probleem?

Een probleem	72%
Geen probleem	28%
Weet niet / geen mening	-

In hoeverre maak jij je zorgen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering?

Zorgen	62%
Geen zorgen	38%
Weet niet / geen mening	-

Open antwoord: Waarom maak jij je wel of geen zorgen? En zo ja, waar gaan die zorgen over?

Deelnemers die zich zorgen maken over de gevolgen van wereldwijde klimaatverandering, schrijven vooral dat het gaat over de gevolgen van extreem weer, oplopende temperaturen, een stijgende zeespiegel en het uitputten van natuurlijke bronnen. Veel jongeren vragen zich af hoe leefbaar onze planeet in de toekomst zal zijn voor mens, dier en natuur.

Deelnemers die zich geen zorgen maken, zeggen dat klimaatverandering van alle tijden is, vinden dat het aan bewijs ontbreekt dat het klimaat door toedoen van de mens verandert of geloven dat de mens zich aan kan passen aan nieuwe omstandigheden.

Hieronder een willekeurige selectie van de open antwoorden:

"Ik maak me zorgen over de veiligheid van mensen op aarde. Door de opwarming komt er meer extreem weer, de zeespiegel stijgt, oogsten die mislukken. Ook maak ik me zorgen om de diersoorten die zullen uitsterven."

"Kunnen mijn en volgende generaties nog in een veilige en bewoonbare wereld opgroeien?"

Klimaatwet

Meerderheid voor Klimaatwet

"Ik maak me zorgen over de toekomst van onze planeet. En het feit dat wereldleiders het probleem niet serieus nemen. Ze pakken het niet aan of ontkennen het zelfs."

"Het klimaat verandert al sinds mensenheugenis. Het wordt warmer en kouder. 'Zo is natoer'."

Klimaatwet

Nederland heeft een Klimaatwet. In die wet staat onder andere dat er in 2030 ongeveer de helft minder CO2-uitstoot moet zijn in Nederland. In 2050 moet de uitstoot in Nederland met 95 procent zijn teruggebracht. Kolen, olie en gas moeten dan vervangen zijn door elektriciteit en aardwarmte.

Los van de uitwerking: Vind je het een goed of een slecht plan dat de CO2-uitstoot in 2030 de helft minder moet zijn dan in 1990?

Een goed plan	72%
Een slecht plan	22%
Weet niet / geen mening	6%

Los van de uitwerking: Vind je het een goed of een slecht plan dat Nederland in 2050 vrijwel energieneutraal moet zijn?

Een goed plan	62%
Een slecht plan	32%
Weet niet / geen mening	6%

Los van de uitwerking: Hoe belangrijk vind je het dat er een Nederlandse Klimaatwet is waarin landelijke klimaatdoelen worden vastgelegd?

Belangrijk	68%
Niet belangrijk	30%
Weet niet / geen mening	2%

Gedrag en klimaatverandering

'We kunnen er allemaal iets aan doen'

Als je kijkt naar Nederland: In hoeverre vind je dat de volgende partijen verantwoordelijk zijn voor het tegengaan van klimaatverandering?

	Verantwoordelijk	Niet verantwoordelijk	Weet niet / geen mening
De overheid	80%	14%	6%
Grote bedrijven	82%	14%	4%
MKB	64%	33%	3%
Nederlandse burgers	68%	28%	4%
Jijzelf	72%	25%	3%

Open: Waarom vind je dat?

Veel jongeren vinden dat we allemaal samen verantwoordelijk zijn voor de opwarming van de aarde. Maar als het gaat over wie de grootste verantwoordelijkheid moet nemen om er iets aan te doen, vinden ze vooral dat de grootste vervuilers en de beleidsmakers aan zet zijn.

Hieronder een willekeurige selectie van de open antwoorden:

"Al die kleine beetjes van de burgers en kleine bedrijven gaan het probleem helaas niet oplossen als de grote bedrijven maar door blijven gaan met vervuilen."

"Tuurlijk, bedrijven zorgen voor de meeste uitstoot en afval dus zij zijn verantwoordelijk. Maar wij consumenten zijn verantwoordelijk voor de vraag. En de overheid gaat over de regels. Uiteindelijk is iedereen verantwoordelijk."

"Daar zijn we met z'n allen verantwoordelijk voor. We kunnen er allemaal iets aan doen."

Denk je dat een verandering in menselijk gedrag het opwarmen van de aarde kan verminderen?

Dat denk ik wel	67%
Dat denk ik niet	27%
Weet niet / geen mening	6%

Denk je dat het vooral de invloed van de mens is, die zorgt voor opwarming van de aarde?

Dat denk ik wel	66%
Dat denk ik niet	25%
Weet niet / geen mening	9%

Grootste groep vindt dat ze klimaatbewust leven

Hoe klimaatbewust leef jij, vind je zelf?

Heel klimaatbewust	5%
Redelijk klimaatbewust	56%
Niet zo klimaatbewust	26%
Helemaal niet klimaatbewust	12%
Weet niet / geen mening	1%

Stelling: 'Ik vind dat ik eigenlijk klimaatbewuster zou moeten leven.'

Eens	53%
Oneens	41%
Weet niet / geen mening	6%

Open: Wat doe je bijvoorbeeld? En op welke manier zou je klimaatbewuster kunnen leven?

De meeste deelnemers vinden dat ze klimaatbewust leven. Ze noemen bijvoorbeeld dat ze weinig of geen vlees eten, weinig tot nooit in het vliegtuig stappen, groene energie gebruiken, vaker fietsen of het ov pakken in plaats van de auto, proberen minder spullen te kopen, en nog veel meer.

Hieronder een willekeurige selectie van de open antwoorden:

"Ik probeer kleine dingen te doen. Niet te veel nieuwe kleding kopen, lampen altijd uitdoen, verwarming niet te snel aan, ik heb geen auto, etc. Maar ik kan altijd meer doen: beter afval scheiden, geen vlees meer eten, me inzetten voor het klimaat, etc."

"Geen prullen uit China bestellen, recyclen en hergebruiken. Geen vlees eten en niet vliegen als het niet nodig is."

"Ik zou klimaatbewuster willen leven, maar alternatieven zijn vaak duur."

"Ik doe helemaal niks en ga ook niks doen."

Hieronder staan een aantal manieren waarop je rekening kunt houden met de invloed van je gedrag op het klimaat.

Welke zijn op jou van toepassing?

	Doe ik (meestal) al	Overweeg ik	Ga ik niet doen	Weet niet / niet van toepassing
Minder of niet meer met het vliegtuig reizen (los van coronatijd)	50%	12%	33%	5%
Weinig of geen vlees eten	38%	24%	38%	-
Maximaal 5 minuten per dag douchen	43%	18%	38%	1%
(Vaker) tweedehands kleding kopen	18%	20%	59%	3%
(Vaker) met de fiets of het ov, in plaats van de auto pakken	56%	14%	26%	4%
(Meer) afval scheiden	66%	14%	16%	4%
Elektronische apparaten laten repareren in plaats van direct vervangen	41%	33%	19%	7%
Minder spullen kopen in het algemeen	53%	25%	18%	4%
Zo min mogelijk single use plastics gebruiken (bv. plastic flesjes, rietjes, etc.)	55%	28%	15%	2%

Les over het klimaat

7 op 10 voor verplichte les op school

In hoeverre ben je zelf bereid tot het nemen van de volgende maatregelen?

	Doe ik (meestal) al	Wel bereid	Niet bereid	Weet niet / niet van toepassing
Langer dan 2 jaar met dezelfde smartphone doen	79%	11%	7%	3%
Minder films, series en / of video's streamen (bv. Netflix, YouTube)	9%	24%	61%	6%
Je schermtijd verlagen	10%	36%	50%	4%
Afmelden voor nieuwsbrieven die je niet leest	60%	24%	10%	6%
Zoekmachines minder vaak gebruiken (bv. Google)	4%	21%	67%	8%
Oplader van je telefoon uit het stopcontact halen als je deze niet gebruikt	53%	29%	15%	3%

Heb jij op school wel eens voorlichting gehad over klimaatverandering?

Je kunt meerdere antwoorden selecteren.

Ja, op de basisschool	19%
Ja, op de middelbare school	40%
Ja, op een vervolgopleiding (mbo/hbo/wo)	19%
Nee	43%
Weet niet / geen mening	9%

Meer deelnemers tussen de 16-24 jaar geven aan voorlichting te hebben gehad over klimaatverandering (basisschool 25%, middelbare school 53%, vervolgopleiding 26%), dan deelnemers tussen de 25-34 jaar (basisschool 16%, middelbare school 28%, vervolgopleiding 13%).

Vind je dat er in Nederland verplicht les moet worden gegeven over het klimaat?

Je kunt meerdere antwoorden selecteren.

Ja, op de basisschool	54%
Ja, op de middelbare school	65%
Ja, op het mbo/hbo/wo	34%
Nee	25%
Weet niet / geen mening	3%

Corona en klimaatverandering

Heeft de coronacrisis je beeld over klimaatverandering veranderd?

Ja, ik vind het klimaat belangrijker geworden	13%
Ja, ik vind het klimaat minder belangrijk geworden	7%
Nee, ik vond het klimaat al belangrijk en vind dat nog steeds	56%
Nee, ik vond het klimaat niet belangrijk en vind dat nog steeds niet	17%
Weet niet / geen mening	7%

Ben je door de coronacrisis meer of minder klimaatbewust gaan leven?

Ik leef sowieso heel klimaatbewust	10%
Meer klimaatbewust	15%
Ongeveer even klimaatbewust	57%
Minder klimaatbewust	2%
Ik leef sowieso niet klimaatbewust	11%
Weet niet / niet van toepassing	5%

Kinderen en klimaat

Royals

De Britse prins Harry en Meghan Markle zeggen dat ze maximaal twee kinderen willen, omdat ze het klimaat niet te veel onder druk willen zetten. Net als de royals zijn sommige mensen van mening dat je beter niet meer kinderen kunt krijgen dan ter vervanging van jezelf en je partner, zonder de bevolking uit te breiden. Anderen zeggen juist dat kinderen krijgen onderdeel van het leven is en dat kinderen in de toekomst ook een bijdrage leveren aan het voortbestaan van de wereld.

Stelling: 'Ik vind het een goede keuze dat koppels maximaal twee kinderen willen vanwege de impact op het klimaat.'

Eens	46%
Oneens	40%
Weet niet / geen mening	14%

Wat is op jou van toepassing?

Ik let bij mijn kinderwens niet op het klimaat	47%
Ik wil geen kinderen vanwege de impact op het klimaat	7%
Ik wil maximaal één kind vanwege de impact op het klimaat	2%
Ik wil maximaal twee kinderen vanwege de impact op het klimaat	8%
Geen van bovenstaande	20%
Weet ik (nog) niet	16%

3Vraagt, onderdeel van het EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

3Vraagt, onderdeel van het EenVandaag Opiniepanel, stuurt circa eens per maand een vragenlijst aan leden tussen de 16 en 34 jaar. Aan dit onderzoek, gehouden van 18 tot en met 23 september 2020, deden 1867 deelnemers mee. De resultaten zijn na weging representatief voor vijf variabelen. Namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, stemgedrag en spreiding over het land. De uitslagen worden gepubliceerd door EenVandaag, de jongerenplatforms van NPO3 en andere platforms van de Publieke Omroep.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Lotte Kamphuis: lotte.kamphuis@eenvandaag.nl.

